

בעניין:

1. מר איתן עמית, ת.ז. 057345423
2. מר ברוט י. מאיר ת.ז. 52021664
שניהם ע"י ב"כ עוה"ד א. גולדנברג ו/או ע. קסטנבאום
מרחוב א.ה. סילבר 16 נהריה 22385
טלפון: 04-9511107, פקס: 04-9511106

התובעים

- נ ג ד -

בנק לאומי לישראל בע"מ
מרח' יהודה לוי 24, תל-אביב

הנתבע

מהות התביעה: כספית וכן צו עשה

סכום התביעה האישית: 182.29 ₪

סכום התביעה לכלל חברי הקבוצה: 435,417,000 ₪

כתב תביעה

(תובענה ייצוגית עפ"י חוק תובענות ייצוגיות התשס"ו-2006)

מוגשת בזה תובענה ייצוגית כנגד בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הנתבע" או "הבנק"), בשם כל מי שנכלל בקבוצה שהגדרתה היא "כל מי שמנהל ו/או ניהל חשבון בנק אצל הנתבע והתקיימו בו אחד או יותר מן הבאים: ניהל במסגרת חשבונות שנוהלו ע"י מנהלי הקרנות שהיו בשליטת הנתבע יום, רכש יחידות השתתפות בקרנות נאמנות שנוהלו ע"י מנהלי הקרנות שהיו בשליטת הנתבע באמצעות הו"ק בתקופה שלפני חודש אפריל 2006; רכש או מכר ני"ע באמצעות אתר האינטרנט של הבנק בעסקאות שעמלת הקנייה/מכירה בגינן היתה נמוכה מסך השווה ל- 125% מעמלת המינימום; ביצע בסוף שנת 2005 מכירה רעיונית של ני"ע; ביצע מכירה של ני"ע במהלך הרבעון ובסוף הרבעון נותרו בתיק ניירות הערך שלו ניירות ערך בשווי כזה שעמלת דמי הניהול בגינם נמוכה מעמלת המינימום הרבעונית לפקדון ני"ע; רכש פקדון שקלי/מט"חי וביקש לפדות אותו בטרם סוף תקופת ההפקדה/ תחנת היציאה או מי שהחזיק בפקדונות יומיים מסוג פידיוס או בפקדונות שקליים תקופתיים."

הסעדים הנתבעים

תשלום סכום הפיצוי כמפורט להלן וכן מתן צו עשה המורה לנתבע לשנות את הדרך בה הוא נוהג בחשבוניותיהם של לקוחותיו והכל כאמור וכמפורט להלן.

מבוא

עניינה העיקרי של תובענה זו הוא בהתנהגותו של הבנק בכל הקשור בקניה ומכירה של נייר ערך מסוים באותו יום, רכישת קרנות נאמנות שנוהלו ע"י מנהל קרנות נאמנות שבשליטת הנתבע

באמצעות הו"ק בתקופה מסויימת, רכישת או מכירת ני"ע באמצעות אתר האינטרנט של הנתבע, ניהול המכירה הרעיונית של ני"ע בסוף שנת 2005, גביית דמי ניהול ני"ע בסוף הרבעון, "שבירת" פקדון שקל/מטח"י, ותשלום ריבית פחותה מן הדרוש למחזיקי פקדונות שקליים יומיים מסוג פידיום או פקדונות תקופתיים.

כפי שיפורט להלן, ביחס לכל אחד ממקרים אלה חטא הנתבע בגביית ריבית ו/או עמלה גבוהים מן המותר ולחילופין בתשלום ריבית נמוכה מן המוסכם.

בעלי הדין

1. התובעים הם אזרחי ותושבי מדינת ישראל. התובע 1 הוא עו"ד במקצועו ובעיסוקו אולם ייוצג בתביעה זו ע"י ב"כ כמפורט בכותרת כתב תביעה זה. יצויין כי כל אחד מן התובעים הגיש בעבר כנגד הנתבע תביעה ובקשה לאשרה כייצוגית וזאת בקשר עם היבטים אחרים של התנהלותו של הבנק.
2. הנתבע הוא, למיטב הידיעה, חברה ציבורית בערבון מוגבל בעל רישיון לניהול בנק בישראל ומנהל בפועל את הבנק השני בגודלו במדינה.

הרקע העובדתי

3. התובעים ניהלו ומנהלים, כל אחד מהם בנפרד, חשבונות בנק אצל הנתבע.
 - התובע 1 מנהל חשבון בנק בסניף איינשטיין ברמת אביב בת"א מס' חשבון 18871/58.
 - התובע 2 מנהל חשבון בנק בסניף רמת אביב ג' בתל-אביב מס' חשבון 18741/60. חשבון זה של התובע 2 הוא חשבון שנפתח ע"מ שיועברו אליו כל הזכויות והכספים שהיו קיימים בחשבון המנוחה לחמי גלה ז"ל. המנוחה ניהלה את חשבונה אצל הנתבע בסניף סוקולוב הרצליה והתובע 2 הוא היורש של כל הזכויות ביחס לחשבון זה לרבות זכויות התביעה.
- התובעים ניהלו, כל אחד בחשבון הבנק שלו, תיק ניירות ערך וכן ניהלו בו פעילות רגילה של חשבון עו"ש רגיל.

רכישת ומכירת ני"ע מסוים באותו יום

4. התובע 2 רכש במסגרת תיק ניירות הערך שניהל בחשבונו מספר ניירות ערך. בין היתר, רכש התובע 2 ביום 5 יולי 2007 מניות של לא אחר מאשר הבנק עצמו. הרכישה בוצעה דרך אתר האינטרנט של הבנק.
 - כשעה לאחר מכן נתקל התובע 2 בידיעה שהתפרסמה באתר האינטרנט בקשר לנתבע. ידיעה זו היתה בעלת אופי שלילי והתובע 2 חשש שתגרום לירידה בשער מניות הבנק. התובע 2 ניסה לבטל את פקודת הקנייה אך משנוכח לדעת שפקודה זו בוצעה כבר הזרים פקודת מכירה. גם פקודה זו בוצעה.
- העתקי דפי הבנק בקשר לפקודות הקנייה והמכירה ולביצוען מצ"ב לכתב תביעה זה כנספחים "א1" ו-"א2" המהווים חלק בלתי נפרד הימנו.
5. למעשה "החזיק" התובע 2 במניות הבנק למשך כשעה לכל היותר. לאחר מספר ימים, כאשר קיבל התובע 2 באמצעות אתר האינטרנט של הבנק את תדפיס הפעולה של מכירת המניות (נספח "א2") גילה להפתעתו כי בגין "האחזקה" במניות הבנק (במשך כשעה בלבד כאמור) גבה ממנו הבנק "דמי ניהול" (משמרת) בסכום המינימום של 5.50 ₪.
 - למותר לציין שללא קשר לדמי הניהול נגבו מן התובע 2 עמלת קנייה ועמלת מכירה מלאים ועל כך אין התובע 2 מלין.

דמי ניהול בגין קרנות נאמנות שנרכשו באמצעות הו"ק

6. המנוחה לחמי גלה ז"ל נהגה במשך מספר שנים לרכוש באמצעות הוראת קבע חודשית יחידות השתתפות בקרן נאמנות "פיא מכספים" המנוהלת ע"י מנהל קרנות הנאמנות פיא שהיה בזמנים הרלבנטיים בשליטתו המלאה של הבנק. הסיבה לדרך פעולה זו של המנוחה היתה התחייבות של הבנק כי מתן הוראת קבע חודשית לרכישת יחידות השתתפות בקרנות הנאמנות תזכה את המנוחה בפטור קבוע ומלא מדמי ניהול ני"ע ביחס ליחידות השתתפות אלה. יצויין כי באופן רגיל משולמים ביחס ליחידות השתתפות בקרנות נאמנות דמי ניהול ני"ע.
- העתקי טופס פתיחת הו"ק והעמוד הרלבנטי מתעריפון הבנק, מעודכן ל- 1.9.05, בו מצויין הפטור הנדון מצ"ב כנספחים "1ב" ו- "2ב" בהתאמה המהווים חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה. יוער כי התעריפון נוסח תמיד באותו אופן עד לשינוי שזוכר לעיל.
7. גם התובע 1, יבדל"א, נהג לרכוש ומאותה סיבה במשך שנים רבות יחידות השתתפות בקרן נאמנות בדרך של הוראת קבע כאשר במקרה שלו מדובר בקרן "פסגות כל רגע" המנוהלת ע"י מנהל הקרנות פסגות שגם הוא היה בזמנים הרלבנטיים בשליטתו המלאה של הבנק.
- העתק טופס פתיחת הו"ק של התובע 1 מצ"ב כנספח "ג" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.
8. ב- 21 מרץ 2006 או בסמוך לו שלח הבנק לכל הלקוחות שהיו בהסדר הרכישה באמצעות הוראת הקבע, לרבות המנוחה והתובע 1 יבדל"א, הודעה חד-צדדית לפיה יבוטל כליל הפטור מדמי הניהול וזאת הן ביחס ליחידות ההשתתפות שרכשו החל מאותה עת והן ביחס ליחידות שנרכשו בעבר.
- העתקי המכתב של התובע 1 כדוגמא מצ"ב כנספח "ד" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.
- בהתאם עדכן הבנק את התעריפון, העתק העמוד הרלבנטי מן התעריפון המעודכן לתאריך 11.5.06 מצ"ב כנספח "ה" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

רכישת/מכירת ני"ע באמצעות האינטרנט

9. התובע 2 מכר ביום 26 יוני 2007 ני"ע בבורסת ת"א וזאת באמצעות אתר האינטרנט של הבנק. על פי מצגים ברורים באתר האינטרנט של הבנק ובתעריפון הבנק, לרבות בטופס הקנייה/מכירה, רכישת/מכירת ני"ע, באמצעות אתר האינטרנט מזכה בהנחה של 20% מן התעריף הרגיל של עמלת קניה/מכירה.
- העתקי תדפיס מאתר האינטרנט של הבנק והעמוד הרלבנטי מתעריפון הבנק מצ"ב כנספחים "11" ו- "21" המהווים חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.
10. בסוף חודש יוני 2007 התקבל אצל התובע 2 דיווח על ביצוע המכירה ועל עמלת המכירה שנגבתה בגינה. להפתעתו של התובע 2 גילה כי נגבתה ממנו עמלת מכירה בסכום המינימום (27 ₪) מבלי שקיבל כל הנחה. מבדיקה שערך התובע 2 גילה שאותה תופעה מתרחשת גם ביחס לעמלת הקנייה. יודגש כי הנזק נגרם בכל מקרה בו דמי הניהול שהיו צריכים להגבות נמוכים מ- 125% מדמי הניהול המינימאליים שכן הנחה בת 20% ביחס לדמי ניהול אלה תביא לתוצאה של פחות מדמי הניהול המינימאליים ואז מפעיל הבנק את תעריף המינימום.
- העתק ההודעה על ביצוע המכירה מצ"ב כנספח "ז" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

מכירה רעיונית של ני"ע

11. לקראת תחילת שנת 2006 עמדו שיעורי המיסוי על שוק ההון לעלות מ- 15% ל- 20%. על פי הסדר שבין רשויות מס ההכנסה ובין הבנקים בישראל התאפשר ללקוחות הבנקים המחזיקים בני"ע לבצע "מכירה רעיונית" במהלך חודש דצמבר 2005. "מכירה רעיונית" זו כשמה כן היא, אינה מכירה של ממש אלא רק קביעה מחדש של יום הרכישה של ני"ע לצורך תשלום המס בסוף שנת 2005. לקוח שבחר למכור רעיונית ני"ע מסוים שילם את המס עבור הרווח שנצבר מיום הרכישה בפועל ועד ליום המכירה הרעיונית. בהסדר נקבעו גם עמלות מכירה ורכישה מיוחדות להסדר.

העתק מהודעת הבנק בעניין הסדר המכירה הרעיונית מצ"ב כנספח "ח" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

12. התובע 2 נתן הוראה לביצוע מכירה רעיונית של האחזקות בשתי קרנות נאמנות בחשבון המנוחה לחמי גלה ז"ל והוראה זו בוצעה. גם התובע 1, יבדל"א, ביצע בחשבונו מכירה רעיונית של ני"ע.

העתק אישורי הבנק על ביצוע המכירה הרעיונית עבור המנוחה והעתק דף חשבון מחשבון התובע 1, יבדל"א, בו מופיע החיוב בגין המכירות הרעיוניות מצ"ב כנספחים "ט" ו"טז", בהתאמה המהווים חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

13. בדיעבד, התברר לתובעים שכאשר ערך הבנק את חישוב המס התעלם הבנק מדמי הניהול בגין התקופה שמתחילת הרבעון האחרון של שנת 2005 ועד ליום המכירה ולא התחשב בהם כהוצאה מוכרת למס כפי שהוא אמור לעשות וכפי שהוא עושה בד"כ. אם נבחן את נספחי "ט" ונשווה אותם לדוגמא לנספח "ז" נגלה שבנספחי "ט" המתייחסים למכירה רעיונית לא קיימת התייחסות לתמורת המכירה נטו ולעמלות הבנק כפי שקיים בנספח "ז".

דמי ניהול פקדון ני"ע בסוף הרבעון

14. במהלך הרבעון השני של שנת 2006 החזיק התובע 2 בשני ני"ע - מניות של חברת טבע ויחידות השתתפות בקרן נאמנות פיא כספים. ביום 25 יוני 2006 מכר התובע 2 חלק ממניות טבע.

ביום המכירה גבה הבנק מן התובע 2 דמי ניהול בגין אותן מניות שנמכרו וביחס לתקופה שעד ליום המכירה. דמי הניהול שהגיעו לבנק היו נמוכים מדמי הניהול המינימליים לני"ע לרבעון ולפיכך גבה הבנק את סכום המינימום שהיה אז 5 ₪ ועל כך אין התובע 2 מלין בתביעה זו.

העתק הדיווח שהתקבל מן הבנק בקשר למכירה של ני"ע ובקשר לדמי הניהול שנגבו מצ"ב כנספח "יא" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

15. בסוף הרבעון גבה הבנק מן התובע 2 דמי ניהול בקשר עם מניות טבע שנותרו ברשותו וכן בגין יחידות השתתפות בקרן הנאמנות. בגין כל אחד מני"ע אלה גבה הבנק דמי ניהול מינימאליים בסך 5 ₪ אולם בפועל גבה דמי ניהול בסכום המינימום לתיק ני"ע לרבעון שעמד אז על 24 ₪.

העתק הודעת הבנק בקשר לדמי הניהול שנגבו בסוף הרבעון מצ"ב כנספח "יב" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

דא עקא והבנק התעלם מן העובדה **שבאותו רבעון** כבר גבה הבנק דמי ניהול בסכום של 5 ₪ כך שכל שהיה זכאי לו הוא להשלים את דמי הניהול לתעריף המינימום דהיינו תוספת של 19 ₪ אותה תופעה ארעה גם במקרים אחרים בהם מכר התובע 2 ני"ע במהלך הרבעון.

שבירת פקדון

16. התובע 2 רכש, בין היתר, ביום 4 ביוני 2006 פקדון שקלי מסוג "חציוני זמין כל חודש" וביום 12 ביוני 2006 פקדון שקלי מסוג "חציוני זמין כל שבוע" בסכומים של 3,100 ₪ ו- 1,200 ₪ בהתאמה. בפקדונות מסוג "חציוני זמין" ישנן תחנות יציאה שבהן ניתן למשוך את הפקדון. תחנות יציאה אלה הן כל חודש או כל שבוע בהתאמה.

התובע 2 היה זקוק לסכום כסף באופן דחוף לשם תשלום בקשר עם רכישת נכס כלשהו ולכן ביקש ביום 19 ביולי 2006 למכור את הפקדונות. באותו יום לא חלה נקודת יציאה באף אחד מן הפקדונות אולם התובע 2 לא היה מעוניין להמתין.

17. מאחר ולא ניתן "לשבור" פקדון באמצעות הוראה דרך האינטרנט נאלץ התובע 2 להגיע לסניף הבנק שם מסר לפקיד הבנק על רצונו לשבור את הפקדונות. פקיד הבנק הפיק עבור התובע 2 תחשיב של "קנס השבירה". קנס זה היה עצום ביחס לגובה הפקדון וכלל לא רק פגיעה בריבית שנצברה אלא אף פגיעה מהותית בסכום הקרן. התובע 2 שהיה זקוק בדחיפות כאמור למזומנים נאלץ לקבל את תנאי הבנק.

ביחס לפקדון שסכומו ההתחלתי היה 3,100 ₪ נגבה קנס בגובה מלוא הריבית שנצברה בצירוף 27 ₪ מהקרן ובסה"כ כ- 30 ₪. ביחס לפקדון שסכומו ההתחלתי היה 1,200 ₪ נגבה "קנס" בגובה מלוא הריבית שנצברה בצירוף 25.61 ₪ מהקרן ובסה"כ כ- 26.50 ₪.

ע"מ להמחיש את גודל האבסורד יצויין כי בפקדון השבועי הקדימה השבירה את תחנת היציאה ב- 5 ימים ועבור אותם 5 ימים גבה הבנק סכום של כ- 26.50 ₪ השקול לכ- 2.2% (!!!) ל- 5 ימים. במונחים שנתיים מדובר בריבית של 160% !!!

מקרים דומים ארעו בשנת 2003 ללקוח אחר של הבנק וגם אז נגבו קנסות חסרות כל פרופורציה. יצויין כי אותה תופעה קורה גם ביחס לפקדונות מט"ח.

העתיקי דפי תחשיב שערך הבנק עבוד התובע 2 בקשר לקנסות בגין גביית הפקדונות, העתק דף מידע בקשר ללקוח האחר (שפרטיו הוסתרו מחמת פרטיותו), מצ"ב כנספחים "11" עד "33" המהווים חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

עיגול סכומי הריבית בפקדונות יומיים ותקופתיים

18. התובע 1 החזיק בחשבונו פקדונות מסוג פידיום. פקדון מסוג פידיום הוא פקדון יומי שבו הריבית מצטברת לקרן מדי יום בדרך חישוב המוגדרת ע"י בנק ישראל.

התובע 1 גילה כי הבנק נוהג לערוך את חישוב הריבית מדי יום, כנדרש, אך תוך שהוא מעגל מדי יום את סכום הריבית לאגורות שלמות וזאת בניגוד להוראות מפורשות של בנק ישראל. על הבנק לבצע את עיגול הסכום פעם אחת בלבד בעת מכירת הפקדון. משמעות האמור היא שהלקוח אינו מקבל את הריבית האפקטיבית המוצהרת ע"י הבנק מראש. כתוצאה מעיגול הסכומים ע"י הבנק נגרמו לתובע 1 הפסדי ריבית במספר מקרים.

19. מקרה ראשון לדוגמא ארע בשנת 2001. התובע 1 החזיק בפידיום מיום 6 יוני 2001 במשך שישה ימים בסך של 20,000 ₪. בסוף התקופה הצטברה לקרן ריבית בסך של 12.48 ₪. אילו היה הבנק מבצע את יחוס הריבית כנדרש קרי: לא מעגל את סכומי הריבית מדי יום אלא רק בסוף התקופה, היה התובע 1 זכאי לריבית בסך 12.50 ₪.

מקרה שני לדוגמא ארע בשנת 2006. התובע 1 החזיק בפידיום מיום 5 מאי 2006 למשך שישה ימים בסך של 154,440 ₪. סוף התקופה הצטברה לזכותו ריבית בסך של 87.60 ₪. אילו היה הבנק מבצע את יחוס הריבית כנדרש היה התובע 1 זכאי לריבית בסך של 87.61 ₪.

העתיקי דפי בנק שנשלחו אל התובע 1 בציון הריביות ששולמו בגין הפידיומים הנ"ל והעתק טופס פתיחת פקדון מצ"ב כנספחים "11" עד "33" המהווים חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

20. יודגש כי תופעה זו אינה ייחודית לתובע 1 או לפקדונות פידיום. מבדיקה שערך התובע 1 עולה כי כך נוהג הבנק לגבי כל לקוחותיו ולגבי כל סוגי הפקדונות. מקרים נוספים לדוגמא שארעו אצל לקוחות אחרים של הבנק הם כדלקמן:

א. סך של 3,500 ₪ הוחזק בפידיום למשך 22 ימים וזכה לריבית בסך של 3.34 ₪ כאשר אלמלא עיגול הריבית מדי יום היתה הריבית המשולמת 3.42 ₪.

ב. סך של 26,700 ₪ הוחזק בפידיום למשך 87 ימים וזכה לריבית בסך של 217.21 ₪ כאשר אלמלא עיגול הריבית מדי יום היתה הריבית המשולמת 271.24 ₪.

העתק דפי בנק שנשלחו אל הלקוחות/ות בציון הריביות ששולמו בגין הפידיומים הנ"ל (פרטים מזהים נמחקו מחמת שמירה על פרטיות) מצ"ב כנספח "טו" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

איחוד רעיוני של פקדונות

21. התובע 2 גילה כי הבנק אינו מאחד באופן רעיוני פיקדונות מאותו סוג הקיימים באותה עת בחשבון הלקוח.

22. בין היתר, בין המועדים 18 יוני 2007 ועד 2 יולי 2007 החזיק התובע 2 בשני פקדונות פידיום ע"ס 15,000 ₪ כל אחד.

בגין פקדונות אלה שולמה לתובע ע"י הבנק ריבית בשיעור של 1.05% (בצירוף ריבית הטבה בגין רכישה באמצעות האינטרנט). שיעור של 1.05% הוא שיעור הריבית שהוקנה עפ"י טבלת הריבית של הבנק לפקדון לתקופה שכזו בסכום של עד 24,999 ₪. מכאן שהבנק התעלם מכך שבספח"כ החזיק הלקוח בפקדונות מאותו סוג ובאותה תקופה בסך כולל של 30,000 ₪. פקדון בסך 30,000 ₪ נהנה מריבית במדרגה השנייה (25,000 ₪ עד 49,999 ₪) ששיעורה גבוה יותר ועומד על 1.1% קרי: גבוהה ב- 0.05%. יודגש כי גם על פי הסכם פתיחת פקדון הנהוג בבנק על הבנק לשלם את הריבית במדרג המתאים על כל יתרת הפקדון קרי: לבצע איחוד רעיוני של הפקדונות.

העתק דפי הבנק בקשר לשני פקדונות הפידיום של התובע 2 והעתק טבלת הריבית של הבנק לתקופת תחילת שנת 2006 מצ"ב כנספחים "טז" עד "טז" בהתאמה המהווים חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

גם המנוחה לחמי גלה ז"ל החזיקה בפקדונות שקליים. בין המועדים 9 דצמבר 2001 ועד 19 דצמבר 2001 החזיקה המנוחה בשני פקדונות מסוג פק"מ חדש בסכומים 40,000 ₪ ו- 19,000 ₪. הבנק זיכה את המנוחה בריבית בשיעור של 4.90% למרות שסכומם הכולל עלה על המדרגה של 50,000 ₪ ולפיכך היה על הבנק לזכותה בריבית בשיעור המוקנה לפקדון מן המדרגה הגבוהה יותר.

אין ברשות התובע 2 טבלת ריבית מן התקופה הנ"ל והוא יניח שפער הריבית היה 0.5%.

העתק דו"ח הבנק בקשר לפקדונות הנ"ל מצ"ב כנספח "יז" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

הנזק לתובעים ולחברי הקבוצה

23. הנזק שנגרם לתובעים יחד מסתכם בסך של 182.29 ₪ כמפורט להלן:

1 התובע

א. דמי ניהול בגין יחידות השתתפות בקרנות נאמנות שנרכשו באמצעות הו"ק – לשם ההפשטה נתמקד בתקופה שמתחילת הגבייה (2 אפריל 2006) ועד לסוף שנת 2006. בתקופה זו נגבו מן התובע 1 דמי ניהול בגין אותן יחידות השתתפות בסך כולל של 18.42 ש"ח לפי 6.14 ₪ לרבעון (לאחר הנחה מגזרית שקיבל התובע 1)

כאשר חישוב זה מתייחס רק לאותן יחידות שנרכשו כבר ע"י התובע 1 עד לסוף הרבעון הראשון של שנת 2006 כמפורט בדו"ח לרבעון הראשון של אותה שנה (נספח "1ח").

העתקי דיווחי הבנק על גביית דמי הניהול בגין יחידות ההשתתפות במהלך שנת 2006 מצ"ב כנספחים "1ח" עד "4ח" המהווים חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

ב. אי הכרה בהוצאות בעת ביצוע המכירה הרעיונית - לא עלה בידי התובע 1 לאתר מסמכים המגלים מה הוא ההפסד שנגרם לו בגין אי הכרה בהוצאות בעת עריכת המכירה הרעיונית. התובע 1 יעמיד את תביעתו בענין זה על דרך האומדנה על אותו שיעור של הפסד שנגרם לתובע 2 (32.25 ש.ה).

התובע 1 שומר על זכותו לתקן את כתב התביעה אם וכאשר יגיעו לידי המידע או המסמכים החסרים.

ג. עיגול סכומי ריבית בפקדונות - הנזק שנגרם לתובע 1 בגין עיגול סכומי הריבית בפקדונות הפידיוס הוא בסך, ביחס למקרים שתוארו לעיל, 3 אגורות (ראה סעיף 19 לעיל ונספחים "1ד" ו-"2ד").

ד. סך כל הנזק לתובע 1 - 50.70 ש.ה.

התובע 2

א. דמי ניהול שנגבו בגין ני"ע למרות שנמכר שעה לאחר שנקנה - 5.50 ש.ה (ראה סעיף 5 לעיל ונספח "2א").

ב. דמי ניהול בגין יחידות השתתפות בקרנות נאמנות שנרכשו באמצעות הו"ק - לשם ההפשטה נתמקד בתקופה שמתחילת הגבייה (2 אפריל 2006) ועד ליום 25 יוני 2006 עת הועבר תיק ני"ע לחשבון חדש של התובע 2. בתקופה זו נגבו מן התובע 2 דמי ניהול בגין אותן יחידות השתתפות שנרכשו באמצעות הו"ק בסך כולל של 21.28 ש.ה. יודגש כי חישוב זה מבוצע אך ורק ביחס ל- 15,237 ש.ע.נ. יחידות השתתפות שנרכשו באמצעות הו"ק שכן בוצע ע"י הבנק איחוד של יחידות ההשתתפות הנדונות עם יחידות אחרות באותה קרן שנרכשו שלא באמצעות הו"ק.

העתק דיווח הבנק על גביית דמי הניהול בגין יחידות ההשתתפות בתקופה הנ"ל מצ"ב כנספח "1ט" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

ג. הנחה מעמלות קניית/מכירת ני"ע בגין ביצוע באמצעות האינטרנט - הנזק שנגרם לתובע 2 בגין אי מתן ההנחה בת 20% ביחס לעמלת המכירה שבוצעה באמצעות אתר האינטרנט הוא 5.40 ש.ה (27 X 20%).

ד. אי הכרה בהוצאות בעת ביצוע המכירה הרעיונית - ההפסד שנגרם לתובע 2 בגין אי הכרה בהוצאות בעת ביצוע המכירה הרעיונית מסתכם ב- 32.25 ש.ה. ההוצאה שלא הוכרה הינה 215 ש.ה ו- 15% מסכום זה הוא שיעור המס.

ה. גביית דמי ניהול פקדון ני"ע בסוף רבעון - הנזק שנגרם לתובע 2 בגין גביית דמי ניהול מינימליים בסוף הרבעון תוך התעלמות מדמי הניהול ששולמו במהלך הרבעון מסתכם ב- 5 ש.ה (ראה סעיף 15 לעיל ונספח "1ב").

ו. שבירת פקדון - הנזק שנגרם לתובע 2 עקב שבירת הפקדונות הוא סכום הקנס שנגבה ממנו. התובע 2 טוען כי הבנק היה זכאי לכל היותר לבטל את הזכות לקבלת הריבית שנצברה מאז תאריך ההתחדשות האחרון אך לא מעבר לכך. לפיכך הנזק שנגרם לתובע 2 בגין שני הפקדונות ששבר הוא 53.50 ש.ה (ראה סעיף 17 לעיל ונספחים "1ג" ו-"2ג").

ז. איחוד רעיוני של פקדונות - בגין הפקדונות השקליים היה על הבנק לזכות את התובע 2 בריבית עבור פקדון בסך כולל של 30,000 ₪ (ראה נספחים "טז"י-י"ט) קרי: לפי המדרגה של מעל 25,000 ₪ שהיא גבוהה יותר מן הריבית במדרגה הראשונה ב- 0.05%. מאחר והפקדונות בסך כולל של 30,000 ₪ הוחזקו במהלך 14 ימים (מ- 18.6 עד 2.7) ההפסד שנגרם לתובע 2 הוא 0.58 ₪ (30,000 X 0.05 % X 14: 365).

בגין הפקדונות השקליים שהוחזקו ע"י המנוחה היה על הבנק לזכותה בריבית עבור פקדון בסך כולל של 59,000 ₪ (ראה נספח "יז"י) קרי: לפי המדרגה של מעל 50,000 ₪ שהיתה, להערכת התובע 2, גבוהה יותר מן הריבית במדרגה הראשונה והשנייה ב- 0.5% בממוצע. מאחר והפקדונות בסך כולל של 59,000 ₪ הוחזקו במהלך 10 ימים (מ- 9.12 עד 19.12) ההפסד שנגרם לתובע 2 הוא 8.08 ₪ (59,000 X 0.5 % X 10: 365).

ח. סך כל הנזק לתובע 2 – 131.59 ₪.

הנזק לחברי הקבוצה

24. הנזק לחברי הקבוצה מסתכם להערכת התובעים בסך כולל של 435,417,000 ₪ לפי הפירוט שלהלן:

א. רכישת/מכירת ני"ע מסוים באותו יום

(1) להערכת התובעים התופעה של רכישת ני"ע ומכירתו באותו יום מתרחשת רבות – בערך אחת ל- 20 עסקאות (5%) היא עסקה קצרת טווח בה ני"ע נמכר עוד באותו יום.

(2) לפי דיווחים סטטיסטיים של הבורסה לניירות ערך בשבע השנים האחרונות הממוצע של המחזור היומי של המסחר במניות, אג"ח ומקמ"ם היה כ- 2,000,000,000 ₪ (שני מיליארד ₪).

לגבי המסחר בניירות ערך זרים אין נתונים סטטיסטיים ולהערכת התובעת מדובר במחזור יומי ממוצע של 300,000,000 ₪.

לפיכך, המחזור הממוצע היומי הכולל של מניות, אג"ח, מקמ"ם וניירות ערך זרים הוא כ- 2,300,000,000 ₪.

ע"פ נתונים סטטיסטיים של הבורסה לניירות ערך כ- 60% ממחזורי המסחר בוצעו ע"י הבנקים. מאחר והנתבע מחזיק בכ- 1/3 מענף הבנקאות בישראל חלקו במחזור היומי של המסחר במניות, אג"ח ומקמ"ם וניירות ערך זרים הוא כ- 20% דהיינו מחזור יומי של 460,000,000 ₪ (20% X 2,300,000,000).

גם לגבי מחזורי המסחר היומיים בקרנות נאמנות לא קיימים נתונים סטטיסטיים אולם ניתן להעריך את המחזור היומי בהתייחס לשווי נכסי הקרנות המנוהלות ע"י הבנק שהיה בממוצע בשנים האחרונות כ- 30 מיליארד ₪. בהנחה שמחזיק ביחידת השתתפות בקרנות מוכר/קונה שלוש פעמים בשנה הרי שהמחזור השנתי הוא 90 מיליארד (3X30) והממוצע היומי הוא 300,000,000 ₪ (300 ימי מסחר בשנה: 90 מיליארד).

לפיכך, סך המחזור היומי של מסחר בניירות ערך ע"י הבנק הוא 760,000,000 ₪ (460,000,000 ₪ מניות, אג"ח ומקמ"ם וניירות ערך זרים + 300,000,000 ₪ קרנות נאמנות)

(3) להערכת התובעים עסקה ממוצעת של רכישה/מכירת ני"ע היא בשווי של 10,000 ₪ ולפיכך מתבצעות בכל יום 76,000 עסקאות כאשר 5% מתוכן (3,800 עסקאות) הן עסקאות של רכישה ומכירה בהפרש זמן קצר באותו יום (ביחס לקרנות נאמנות-לפני ואחרי שעת הסגירה).

(4) הנזק היומי לפיכך הוא 20,900 ₪ ($5.5 \times 3,800$ ₪). מאחר וישנם בשנה כ- 250 ימי מסחר הנזק השנתי הוא 5,225,000 ₪ ובשבע השנים האחרונות הנזק שנגרם לציבור הוא 36,575,000 ₪.

ב. דמי ניהול בגין יחידות השתתפות בקרנות נאמנות שנרכשו באמצעות הו"ק

(1) על פי דו"ח הדירקטוריון של הבנק לשנת 2006 בסוף שנת 2005 היה שווי אחזקות מנהלי הקרנות פסגות ופיא כ- 33 מיליארד ₪.

העתק העמוד הרלבנטי מדו"ח הדירקטוריון מצ"ב כנספח "כ" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

(2) להערכת התובעים כ- 10% מאחזקות אלה נרכשו בדרך של הו"ק בשל השיווק האגרסיבי של הבנק. לפיכך אחזקות בשווי של 3,300,000,000 ₪ היו אמורות להיות פטורות מדמי ניהול גם בתקופה שמתחילת אפריל 2006 ועד למועדי מכירת השליטה במנהלי הקרנות שארעו בספטמבר ובנובמבר 2006. התקופה הממוצעת לפיכך היא ששת החודשים שמאפריל 2006 (כולל) ועד תחילת אוקטובר 2006.

(3) דמי הניהול בתקופה זו היו בשיעור של 0.125% לרבעון דהיינו 0.25% במהלך כל התקופה ולפיכך הסך הכולל שנגבה שלא כדין הוא 8,250,000 ₪ ($0.25\% \times 3,300,000,000$).

ג. הנחה מעמלת קניית/מכירת ני"ע בגין ביצוע באמצעות האינטרנט

(1) להערכת התובעים, 50% מהיקף המסחר היומי קרי: 380,000,000 ₪, מתבצע באמצעות האינטרנט.

(2) להערכת התובעים כ- 10% מן העסקאות הן עסקאות שבגינן אמורים להגבות דמי ניהול בשיעור הנמוך מ- 125% מן הסכום המינימאלי כאשר בפועל נגבה הסכום המינימאלי. לפיכך בעסקאות בשווי של 38,000,000 ₪ ($10\% \times 380,000,000$) לא מעניק הבנק את ההקלה (הנחה בת 20%) לה התחייב.

(3) להערכת התובעים עסקה ממוצעת בקבוצת העסקאות הנ"ל היא בהיקף של כ- 3,000 ₪ ולפיכך מתבצעות בכל יום כ- 12,500 עסקאות אשר בגין כל אחת מהן נגבים שלא כדין דמי ניהול בסכום המינימאלי העומד נכון להיום על 5.5 ₪.

(4) בכל אחת מהעסקאות הנ"ל היתה אמורה להתקבל הנחה של 20% קרי 1.1 ₪ שלא ניתנה. סך כל ההנחה שלא ניתנה לחברי הקבוצה מדי יום הוא 13,750 ₪ ($1.1 \times 12,500$). מאחר ובשנה ישנם כ- 250 ימי מסחר הסכום השנתי הוא 3,437,500 ₪. השימוש באינטרנט נפוץ מזה כ- 4 שנים ולפיכך בארבעת השנים האחרונות הסכום שנגבה שלא כדין עקב אי מתן ההנחה הוא 13,750,000 ₪.

ד. אי הכרה בהוצאות בעת ביצוע המכירה הרעיונית

(1) לפי פרסומים בכלי התקשורת העמלות שנגבו ע"י הבנקים בגין עסקאות המכירה הרעיונית הסתכמו ב- 300,000,000 ₪. מאחר והעמלות היו

בשיעור של 0.2% (0.1% קניה ו- 0.1% למכירה) הרי שמחזור המכירה הרעיונית היה 150,000,000,000 ₪.

(2) מאחר והנתבע מחזיק בכשליש מענף הבנקאות ביצע הנתבע מכירה רעיונית בהיקף של 50,000,000,000 ₪.

(3) דמי הניהול הרעיוניים בגין הסך הנ"ל (0.125%) הסתמכו בכ- 62,500,000 ₪. אי הכרה בסך זה כהוצאה מוכרת גרמה להפסד של 15% (שעור המס) מן הסך הנ"ל ובסה"כ 9,375,000 ₪.

ה. גבית דמי ניהול פקדון ני"ע בסוף רבעון

(1) להערכת התובעים כ- 40% מלקוחות הבנק מנהלים תיק ניירות ערך. מאחר ומדובר בכמליון לקוחות הרי שישנם 400,000 לקוחות המנהלים תיק ניירות ערך.

(2) פיקדון ניירות ערך בשווי של מתחת ל- 18,000 ₪ מחויב תמיד בדמי ניהול פיקדון ניירות ערך מינימאליים (27 ₪ = 18,000 ₪ X 0.15%) זאת בהנחה שהחזיקו ניירות ערך בשווי זה במהלך רבעון שלם. לקוח שהחזיק ניירות ערך בשווי של 36,000 ₪ במהלך חצי רבעון ישלם גם הוא את דמי ניהול המינימאליים וכיוצא בזה.

העתק העמוד הרלבנטי מתעריפון הבנק מצ"ב כנספח "כא" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

(3) להערכת התובעים 20% מלקוחות הבנק מוכרים ניירות ערך במהלך הרבעון אך ממשיכים להחזיק ניירות ערך בשווי הגורר חיוב בדמי ניהול מינימאליים עד לסוף הרבעון. להערכת התובעים הנזק הממוצע לכל אחד מלקוחות אלה הוא 13.5 ₪ (מחצית מדמי הניהול המינימאליים).

(4) לפיכך ל- 80,000 איש (400,000 X 20%) נגרם נזק של 1,080,000 ₪ מדי רבעון (80,000 X 13.5 ₪) שהם 4,320,000 ₪ לשנה ו-30,240,000 ₪ בשבע השנים האחרונות.

ו. שבירת הפקדון

(1) על פי הדוחות הכספיים של הבנק הוחזקו ע"י הבנק בשנת 2006 פיקדונות הציבור בסך כולל של 230,000,000,000 ₪.

העתק העמוד הרלבנטי מן הדו"חות הכספיים מצ"ב כנספח "כב" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

(2) להערכת התובעים כ- 15% מסכום זה הוחזק בפקדונות תקופתיים (שקליים או מט"חיים) וכל פקדון הוא בסכום ממוצע של 20,000 ₪. לפיכך ישנם בכל רגע נתון 1,732,500 פקדונות (20,000 : 15% X 231,000,000,000).

(3) בהנחה שתקופת ההפקדה הממוצעת לפקדון היא שלושה חודשים ישנם מדי שנה 6,930,000 פתיחות של פקדונות (1,732,500 X 4). בהנחה שכ- 5% מתוך אותם פקדונות "נשברים" (ניתנת לגביהם הוראת מכירה בטרם הגעת מועד תחנת היציאה) הרי שישנן 346,500 (6,930,000 X 5%) שבירות פקדון בסכום ממוצע של 20,000 ₪. בהנחה המיטבית מבחינת הבנק ששבירה גוררת בממוצע קנס של גריעת 100 ₪ מקרן הפקדון הרי שהנזק מדי שנה הוא 34,650,000 ₪ ובשבע השנים האחרונות 242,550,000 ₪.

ז. עיגול סכומי ריבית בפקדונות

- (1) על פי הדו"חות הכספיים של הבנק (נספח "כב") מתוך 231 מיליארד השקלים 88,000,000,000 ₪ מוחזקים בפקדונות שקליים לא צמודים. להערכת התובעים כשליש מסכום זה – כ- 29,000,000,000 ₪ - מוחזק בפקדונות פידיום.
- (2) בהנחה שפקדון ממוצע הוא בסכום של 20,000 ₪ ישנם בכל רגע נתון 1,466,000 פקדונות פידיום.
- (3) כפי שראינו בתיאור נזקו האישי של התובע 1 (סעיף 18 לעיל) הנזק בשבוע ביחס לסכום של 20,000 ₪ כתוצאה מעיגול סכום הריבית היה 2 אגורות. לפיכך בשנה יהיה הנזק לכל פקדון 1.04 ₪ (2 אגורות X 52 שבועות) ולכל הפקדונות 1,525,000 (1,460,000 פקדונות X 1.04 ₪). בשבע השנים האחרונות הנזק הוא 10,677,000 ₪.

ח. איחוד רעיוני של פקדונות

- (1) על פי טבלת הריבית של הבנק פערי הריבית בין המדרגות השונות נעים בין 0.05% לשנה ל- 0.1% לשנה בין מדרגה למדרגה. מאחר ולעיתים אי-איחוד הפקדונות גורם אף להפסד של שתי מדרגות יניח התובע שההפסד הממוצע הוא 0.06% לשנה.
- (2) כאמור לעיל, בכל רגע נתון מחזיק הבנק "פקדונות הציבור" בסך של כ- 231 מיליארד ₪. עפ"י אותם דוח"ות מתוך סכום זה מהווים הפקדונות (פק"מ, פר"מ, פצ"מ ופקדונות מט"ח וכו'...) כ- 200 מיליארד ₪.
- (3) להערכת התובעים 10% מן הפקדונות מוחזקים במספר פקדונות בחשבון אחד כאשר סכומם המצטבר גבוה ממדרגת הריבית של כל אחד מן הפקדונות לבדו.
- (4) לפיכך הנזק השנתי המצטבר הוא 12,000,000 ₪ (12,000,000 X 10% X 0.06%) מיליארד) ובשבע השנים האחרונות 84,000,000 ₪.

טענות התובעים

25. התובעים יטענו כי הבנק אינו זכאי לגבות דמי ניהול ני"ע בגין ני"ע שנמכר עוד באותו יום בו נרכש.

התובעים יטענו כי הבנק לא היה זכאי לגבות מהם דמי ניהול עבור יחידות ההשתתפות בקרנות נאמנות שנרכשו עפ"י הסדר הוראת הקבע שהיה פטור אלא לכל היותר להודיע שמעתה ואילך יחידות השתתפות שירכשו (בלשון עתיד) לא יהיו פטורות. בכל מקרה, יטענו התובעים, בגין התקופה אפריל ומאי 2006 לא היה הבנק רשאי לגבות את דמי הניהול ממילא בשל הסכם מסגרת בין הבנקים ובין המפקח על הבנקים.

התובעים יטענו כי הבנק היה חייב ליחס את ההנחה שהובטחה בגין רכישת/מכירת ני"ע באמצעות האינטרנט גם לסכום המינימום קרי: לגבות, במקרה שחל תעריף המינימום, 80% מתעריף המינימום.

התובעים יטענו עוד כי בעת ביצוע המכירה הרעיונית היה על הבנק לכלול בתחשיב הרווח והמס שיש לשלם בגין אותה מכירה רעיונית גם את דמי הניהול שלהם זכאי הבנק בגין אותם ני"ע ביחס לתקופה שמתחילת הרבעון ועד ליום המכירה הרעיונית.

התובעים יטענו כי בעת גביית דמי ניהול בסוף הרבעון כאשר חל תעריף מינימום לפקדון ני"ע חייב הבנק לקחת בחשבון גם את דמי הניהול ששולמו במהלך הרבעון ולא להתעלם מהם.

התובעים יטענו כי הבנק לא זכאי לגבות קנס גבוה כל כך או קנס בכלל בעת שבירת פקדון שקלי אלא לכל היותר לאיין את הריבית שנצברה בגין הפקדון.

התובעים יטענו כי הבנק אינו זכאי לעגל את סכומי הריבית הנצברים בפקדונות הפידיוס בכל יום אלא שעליו לבצע את פעולת עיגול הסכום רק בעת מימוש הפקדון ע"י הלקוח.

התובעים יטענו כי על הבנק לבצע איחוד רעיוני של הפקדונות מאותו סוג הקיימים בחשבון הלקוח באותה תקופה ובמידה וסכומם הכולל עובר את מדרגת הריבית הבאה לזכות את הלקוח בריבית בשיעור הגבוה יותר ביחס לכל הפקדונות.

רכישת ומכירת ני"ע מסוים באותו יום

26. התובעים יטענו כי דמי ניהול ני"ע הם למעשה דמי משמורת – תשלום המשולם לבנק עבור ההחזקה בני"ע. על הבנק לרשום בספריו את שמו של רוכש ני"ע ולהקפיד שרוכש ני"ע יופיע בספרים כבעלים של אותה כמות (בערך נקוב) של ניירות הערך כל עוד לא מכר הלקוח את אותם ניירות ערך. דא עקא, למיטב הידיעה, הרישום מתבצע בפועל רק בסוף יום המסחר. לכן כאשר הלקוח רוכש ני"ע ומוכר אותו באותו יום לא מבצע הבנק למעשה כל פעולה עבור הלקוח בקשר לאותו ני"ע. נזכיר שבגין עצם הרכישה ועצם המכירה משולמות עמלות קניה ומכירה ועמלת דמי הניהול לא נועדה לכסות את הוצאות הבנק וטרחתו בקשר לרכישה/מכירה של ני"ע.

27. התובעים יטענו עוד כי כאשר הלקוח נותן פקודת רכישה ומבטל אותה לאחר מכן, בטרם בוצעה, לא גובה הבנק עמלה כלשהיא (למעט עמלת ביטול פעולה במקרה של רכישה שלא באמצעות האינטרנט). מצב זה אינו שונה עקרונית ממצב בו בוצעה הפעולה ו"בוטלה" בדרך של מכירה מיד לאחר מכן ועוד באותו יום. במקרה השני "נענש" כבר הלקוח בעמלת קניה ובעמלת מכירה (לפחות 54 ₪ (2 X 27) ואין סיבה להענישו גם בדמי ניהול שסכומם המינימלי הוא 5.5 ₪.

28. התובעים יטענו כי הבנקים הגדולים האחרים, בנק הפועלים בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ, אינם גובים דמי ניהול ני"ע בגין ני"ע שנרכשו ונמכרו באותו יום. לא בוצעה בדיקה ביחס לבנקים הקטנים.

דמי ניהול בגין יחידות השתתפות בקרנות נאמנות שנרכשו באמצעות הו"ק

29. התובעים יטענו כי בין הבנק ובין לקוחותיו נכרת הסכם מפורש בענין כניסתם של הלקוחות להסדר מיוחד של הו"ק. הלקוחות רכשו באמצעות הו"ק יחידות השתתפות בקרנות נאמנות שנוהלו ע"י מנהלי הקרנות שהיו בזמנים הרלבנטיים בשליטתו המלאה של הבנק ולא בקרנות אחרות ובתמורה התחייב הבנק שאותן יחידות השתתפות תהיינה פטורות מדמי ניהול.

התובעים יטענו כי ההסדר לא היה מוגבל אומנם בזמן וכל אחד מן הצדדים היה רשאי, בכפוף לאמור בסעיף 33 להלן, לבטלו אך אין לביטול שכזה תוקף רטרואקטיבי. גביית דמי ניהול גם ביחס ליחידות השתתפות שנרכשו בהו"ק לפני שבוטל ההסדר משמעותה ביטול ההסדר באופן רטרואקטיבי.

30. התובעים יטענו כי אילו היו יודעים שביום מן הימים יהיה עליהם לשלם דמי ניהול עבור אותן יחידות השתתפות לא היו נכנסים להסדר של הו"ק.

31. התובעים יטענו עוד כי ההסדר של רכישת יחידות השתתפות באמצעות הו"ק חודשית היה מבחינתם מעין פתיחת תכנית חסכון. כשם שבתכנית חסכון מפריש הלקוח מידי חודש סכום קבוע מסויים ולא משלם עבור החזקת הסכומים הנצברים דמי ניהול כלשהם כך גם היתה אמורה להיות הצבירה של יחידות השתתפות. נימוקים אלה בדיוק הם הנימוקים בהם השתמשו פקידי הבנק במאמצי השיווק האגרסיביים של הסדר הוראת הקבע.

32. התובעים יטענו כי כל שהיה הבנק זכאי לו הוא להודיע שהחל ממועד מסוים כל יחידת השתתפות שתירכש לאחר אותו מועד תחויב בדמי ניהול.
33. מבלי לגרוע מכל האמור לעיל יטענו התובעים כי ממילא לא היה הבנק רשאי לגבות את דמי הניהול בגין החודשים אפריל ומאי 2006 וזאת בשל הסכם מפורש בין הבנקים ובין בנק ישראל.
- על פי הסכם זה, הידוע בשם "הסכם עסקת החבילה", נטלו על עצמם הבנקים מספר התחייבויות כמפורט במכתב המפקח על הבנקים מיום 14 יולי 2005.
- העתק המכתב מצ"ב כנספח "כג" המהווה חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.
- על פי סעיף 9 למכתב "תוקפא העלאת העמלות ללקוחות פרטיים עד 31.5.06".
34. אין ולא יכול להיות חולק כי שינוי תעריף מאפס (פטור) ל- 0.125% לרבעון מהווה "העלאה" של העמלה. לחילופין יטענו התובעים כי מדובר בגביית עמלה מקום שלא היתה קיימת קודם לכן וכי הקפאת העלאת עמלות כוללת באופן אינהרנטי איסור על יצירת עמלות חדשות.
35. להסרת ספק יטענו התובעים כי ההסכם בין הבנקים ובין המפקח על הבנקים הוא הסכם לטובת צד שלישי שהם לקוחות הבנקים. כמו כן יטענו התובעים כי מדובר בהסכם מחייב שבמסגרתו קיבלו הבנקים תמורה הולמת בצורה של הימנעות הפיקוח על הבנקים וכן הימנעות ועדת הכלכלה של הכנסת מלאכוף, לרבות בדרך של חקיקה, מגבלות אחרות וחמורות יותר על הבנקים.
36. התובעים יטענו עוד כי הסיבה האמיתית לביטול הפטור מדמי הניהול היא מכירת מנהלי קרנות הנאמנות ע"י הבנק. התובעים יטענו כי כל עוד היה הבנק בעליו של מנהל קרנות הנאמנות ונהנה מדמי ניהול המשולמים למנהל הקרן מנכסי הקרן (דמי ניהול אחרים מאלה בהם עסקינן) היה לבנק אינטרס ישיר בכך שלקוחותיו יחזיקו ביחידות השתתפות באותן קרנות נאמנות. מרגע שאיבד הבנק אינטרס זה הפנה הוא עורף ללקוחותיו והחל לגבות מהם דמי ניהול גם בעבור יחידות שנרכשו בעבר כאשר עדיין חל הסדר הוראת הקבע.
37. התובעים יטענו כי למעשה העמיד הבנק את הלקוחות במצב בו עליהם לשלם דמי ניהול עבור נכס פיננסי שרכשו מראש מאחר ואין דמי ניהול בגינו ולחילופין לממש את השקעתם שלא במועד שתוכנן על ידם מראש ו/או שלא בתנאי השוק המתאימים לכך.

רכישת/מכירת ני"ע באמצעות האינטרנט

38. התובעים יטענו כי בתעריפון הבנק ובאתר האינטרנט של הבנק מצויין במפורש וללא כל הסתייגות כי רכישה/מכירה של ני"ע באמצעות האינטרנט מזכה בהנחה של 20% מעמלת קנייה/מכירה (ראה נספחים "11" ו-"21"). גם בנספח "1א" שהוא דיווח הבנק על רכישות של ני"ע באמצעות האינטרנט מצוין "עמלת קנייה/מכירה ני"ע בשיעור 0.6000%". משמעות הדבר היא הנחה של 20% שכן העמלה הרגילה היא 0.75%. גם כאן אין כל הסתייגות לענין תעריף המינימום.
39. התובעים יטענו עוד כי כאשר ביקש הבנק להחריג את תעריף המינימום מתחולת הטבה כלשהיא ציין הוא זאת במפורש. כך, בתעריפון הבנק (נספח "21") בהערות מס' 3 ו-4 לסעיף 4.1.1 לתעריפון המתייחסות להטבות לסטודנטים וצעירים ולגמלאים בהתאמה מצוין במפורש, בשני המקרים, "כפוף למינימום". בהערה מס' 2, שורה אחת למעלה, המתייחסת להטבה של 20% הנחה בשל שימוש ברשת האינטרנט בה עסקינן אין כל הסתייגות לענין תעריף המינימום.

למותר לציין שההתייחסות המפורשת לתעריף המינימום בהערות 3 ו-4 לתעריפון מחזקות ביותר את המצג הברור שבהערה מס' 2 לתעריפון בבחינת "מכלל הן שומעים לאו".

40. התובעים יטענו כי גם אם ישנה טעות בתעריפון הרי שמי שטעה והציג מצג שווא הוא הבנק והוא צריך לשאת בתוצאות טעות זו. במילים אחרות, יש לאמר לבנק – טל"ח!

למותר לציין עוד שבכל מקרה היות והבנק הוא זה שערך את מסמכי התעריפון וכן את הטקסטים המוצגים באתר האינטרנט של הבנק הרי שיש לפרשם כנגד המנסח (כנגד הבנק).

41. התובעים יטענו כי כל אדם סביר יבין כי כאשר נאמר "20% הנחה מן התעריף" מדובר על 20% הנחה מכל נתון לרבות הנתון של תעריף המינימום.

אי הכרה בהוצאות בעת ביצוע המכירה הרעיונית

42. התובעים יטענו כי מבחינת רשויות המס מכירה רעיונית היתה מכירה לכל דבר וענין לרבות לענין הזכות של הלקוח לקזז מן הרווח הוצאות שהינן בגדר של הוצאות מוכרות ובכך להקטין את סכום המס. להסרת ספק יובהר כי הבנק גבה בפועל את דמי הניהול בגין הרבעון שבו בוצעה המכירה הרעיונית אך זאת **לאחר** ביצוע המכירה הרעיונית.

43. התובעים יטענו כי התנהלות הבנק בענין המכירה הרעיונית סיכלה, באופן חלקי לפחות, את תכליתו של המהלך של מכירה רעיונית. הסיבה לנקיטה במהלך של מכירה רעיונית היתה אחת ויחידה והיא צמצום נטל המס הצפוי למחזיק בניה"ע. כאשר הבנק לא התחשב בהוצאה של דמי הניהול בגין הרבעון שבו בוצעה המכירה הרעיונית הגדיל הבנק בפועל את נטל המס שהוטל על הלקוח.

44. יובהר כי התנהלותו של הבנק הינה בניגוד לתעריפון שהוא עצמו קבע. בתעריפון הבנק נקבע כי דמי הניהול יגבו בעת מכירת ניה"ע או בסוף הרבעון **לפי המוקדם בין השניים** (ראה בנספח ה – הערה מס' 1 לסעיף 4.2 לתעריפון).

גביית דמי ניהול פקדון ניה"ע בסכום המינימאלי

45. התובעים יטענו כי על פי תעריפון הבנק ישנו סכום רבעוני מינימאלי הנגבה כדמי ניהול בגין כל ניה"ע (כיום 5.5 ₪) וכן סכום רבעוני מינימאלי מסוים אשר משולם בגין תיק ניירות הערך בכללותו. דמי הניהול נגבים לכל המאוחר בתחילת הרבעון הבא ובתקופה שבסמוך טרם הגשת תביעה זו עמד הסכום המינימאלי לתיק ניה"ע על 30 ₪.

המשמעות של סכום רבעוני מינימאלי לתיק ניה"ע היא שבגין החזקת ניירות הערך במהלך הרבעון יהיה הבנק זכאי לגבות, במהלך הרבעון או בסופו, לפחות את הסכום המינימאלי. **אין משמעות הדבר** שהבנק זכאי לגבות **בכל מקרה** בסוף הרבעון את הסכום המינימאלי.

46. התובעים יטענו כי בתעריפון הבנק מצויין בפשטות "מינימום לפקדון" וכי מועד הגבייה יהיה "בתחילת כל רבעון עבור רבעון קודם" (ראה בנספח "כא")

התובעים יטענו כי אין כל אפשרות לפרש את התעריפון כמקנה לבנק זכות לכאורה (דבר המוכחש), לגבות בתחילת הרבעון, ביחס לרבעון הקודם, דמי ניהול מינימאליים בהתעלם מדמי הניהול שנגבו במהלך הרבעון.

יודגש כי דמי הניהול בגין כל ניה"ע נגבים בעת המכירה של ניה"ע ביחס לשווי אותו ניה"ע במועד המכירה.

47. התובעים יטענו כי המצב היחיד שבו זכאי הבנק לגבות לאחר סוף הרבעון דמי ניהול מינימאליים הוא מצב בו במהלך הרבעון לא נגבו כלל דמי ניהול (מאחר ולא בוצעה כל מכירה של ניה"ע במהלך הרבעון) או במצב בו סך כל דמי הניהול שנגבו בגין כל ניה"ע

שנמכרו במהלך הרבעון נמוך מסכום המינימום לפקדון – במקרה זה זכאי הבנק להשלמה של הסכום לסכום המינימום. הא ותו לא!

48. להמחשת האבסורד שבדרך התנהלותו של הבנק נביא כדוגמא מצב בו לקראת סוף הרבעון מוכר הלקוח ני"ע בשווי של מאות אלפי שקלים ומשלם בעת המכירה דמי ניהול בסך של 500 ₪, כאשר בתיק ניירות הערך שלו נותרת החזקה זניחה של ני"ע בשווי של 5,000 ₪ אשר בגינם הוא אמור לשלם 6.75 ₪. האם יתכן שאותו לקוח יחוייב ב- 30 ₪ לאחר ששילם כבר במהלך אותו רבעון 500 ₪?

שבירת פקדונות

49. בענין הקנס המפלצתי שגובה הבנק בעת שהלקוח מבקש "לשבור" פקדון יטענו התובעים כי הבנק נוהג בשרירות ואף בבריונות תוך ניצול מצוקת הלקוח אשר זקוק למזומנים ונאלץ להיכנע לכל תכתיב של הבנק.

50. התובעים יטענו כי הבנק אינו מספק כל הסבר או תחשיב מפורט ממנו ניתן להבין כיצד החליט הבנק שסכום הקנס יהיה כזה ולא אחר. מבחינת המקרים שהוצגו לעיל (נספחים "11" עד "31") קשה לאתר שיטתיות מסויימת. הדבר מלמד כמובן על שרירות הלב שבה נוהג הבנק.

התובעים יטענו כי פגיעה בקרן היא "ענישה" חסרת פרופורציות ואינה מתקבלת על הדעת.

הבנק מציין אמנם שחל איסור על שבירת פקדון אך אינו מציין עד כמה יצא קצפו של הבנק על הלקוח במקרה שיבקש בכל זאת לשבור את הפקדון.

51. התובעים יטענו כי אם היו יודעים עד כמה גבוה יהיה הקנס שיספגו אם ישברו את הפקדון היו שוקלים היטב את צעדיהם ואף שוקלים בכובד ראש חלופות אחרות בהן הזמינות אינה גוררת קנסות כגון קרנות נאמנות או לחילופין הפקדה בפקדונות קצרי טווח תוך הסתפקות בריבית נמוכה יותר.

52. התובעים יטענו כי הבנק אינו מציע ללקוח כל חלופה (כגון הלוואת גישור) והסיבה לכך היא הרווח העצום הצפוי לבנק מן הקנס המוטל בשל שבירת הפקדון – כפי שראינו לעיל – ריבית בשיעור של 160% לשנה.

עיגול סכומי ריבית בפקדונות

53. התובעים יטענו כי הבנק אינו זכאי לעגל את שיעורי הריבית הנצברים בפקדונות הפידיוס מדי יום ואף אין לו כל צידוק לעשות זאת. על הבנק לבצע את עיגול הסכום רק בעת שהלקוח מבקש למשוך את הפקדון.

54. התובעים יטענו כי המפקח על הבנקים הורה לבנקים במפורש במסגרת חוזר "ניהול בנקאי תקין" [1] 8/98 "חישוב ריבית בפקדון פידיוס (פח"ק)" ע' 1-440 לבצע חישוב של הריבית בפקדון על בסיס של ריבית דריבית יומית ולציין במפורש בפני הלקוח את שיעור הריבית המתואמת השנתית. גם מכאן ברור שיש לבצע את עיגול הריבית רק בעת המשיכה שהרי אחרת לא ניתן להציג ריבית מתואמת שנתית. לא זו אף זו, הבנקים ביקשו שהות להערך להוראה זו וניתנה להם שהות שכזו. המחוקק אף ראה צורך להבהיר את העניין באמצעות נוסחה - ראה הנוסחה שבתוספת א' לכללי הבנקאות (שירות ללקוח (גילוי נאות ומסירת מסמכים) תשנ"ב-1992.

העתק הוראת הנוהל ומכתב הפיקוח על הבנקים בענין דחיית מועד תחולת ההוראה מצ"ב כנספחים "כד" ו-"כד" המהווים חלק בלתי נפרד מכתב תביעה זה.

55. התובעים יטענו כי הבנק מטעה את הלקוח בהציגו בעת פתיחת הפקדון את שיעור הריבית המתואמת שכן בפועל, מאחר והוא מעגל מדי יום את סכומי הריבית לאגורות שלמות, הריבית המתואמת שונה.

התובעים יטענו כי מסיבה זו אין ללקוח אפשרות לדעת מראש מה תהייה הריבית שתיצבר לזכותו וכך אינו יכול לכלכל את צעדיו כנדרש.

56. יודגש כי מבדיקה על ידי התובעים עולה כי בנקים אחרים אינם נוהגים באותו אופן בו נוהג הבנק בפקדונות פידיוס.

57. להסרת ספק יובהר כי למערכות המחשוב הקיימות כיום ובוודאי לאלה בהם משתמש הבנק אין כל קושי לחשב את הריבית המצטברת מבלי לעגל את הסכומים מדי יום כך שמכאן בוודאי שלא תצמח ישועתו של הבנק.

איחוד רעיוני של פקדונות

58. התובעים יטענו כי לבנק ישנה שליטה וידיעה מוחלטת על הנעשה בחשבונו של כל לקוח וידוע לבנק מה סכומם הכולל של הפקדונות המצויים בחשבונו. על הבנק לבצע איחוד רעיוני של הפקדונות ולזכות את הלקוח בריבית לפי מדרגת הריבית המתאימה לסך הכולל המוחזק בפקדונות ע"י הלקוח.

59. התובעים יטענו כי התעלמות מכך שישנם מספר פקדונות בחשבון באותה תקופה היא עצימת עיניים צינית של הבנק ואינה הוגנת. התובעים יטענו כי אין מדובר ב"המצאה" של התובעים עצמם – בנק דיסקונט לישראל בע"מ נוהג לבצע איחוד רעיוני שכזה ולזכות את הלקוח בריבית לפי מדרגת הסך הכולל של הפקדונות.

60. התובעים יטענו עוד כי מבחינת הבנק ההבדל בין מצב בו הלקוח מחזיק בשני פקדונות קטנים או בפקדון אחד גדול הוא הבדל טכני בלבד. התובעים יטענו כי אין כל סיבה שלקוח המחזיק פקדון בן 60,000 ₪ לדוגמא יופלה לטובה ביחס ללקוח המחזיק שני פקדונות של 30,000 ₪ כל אחד.

61. התובעים יטענו עוד כי איחוד בפועל של הפקדונות דורש מן הלקוח התעסקות של ממש בענין, לרבות המרת הפקדון לפקדון יומי או מכירתו והותרתו בעו"ש עד למועד ההתחדשות של הפקדון האחר. לא זו אף זו, עד לפני כשנתיים היו פעולות אלה כרוכות גם בעמלות שורה.

62. התובעים יטענו כי מבדיקה שערכו עולה כי בנקים אחרים מבצעים "איחוד רעיוני" של כל הפקדונות הקיימים בחשבון הלקוח.

המישור הנורמטיבי

63. משמעות דרך התנהלותו של הנתבע היא הטעיית הלקוחות הן בשלב הטרם חוזי והן בשלב החוזי וכן ניצול לרעה של מעמדו של הנתבע. הבנק מטעה את לקוחותיו שכן הוא מציג מצגים לפיהם יגבה דמי ניהול עבור התקופה בה ניהל בפועל, שמר והחזיק את ניה"ע, יקנה פטור מדמי ניהול ליחידות השתתפות שנרכשו בהו"ק, יעניק הנחה מעמלת קנייה. מכירה של ניי"ע באמצעות האינטרנט, יערוך חישוב נכון של המס בעת ביצוע המכירה הרעיונית, יגבה דמי ניהול ניי"ע כקבוע בתעריפון הבנק, לא יפגע בקרן הפיקדון בעת שבירת פיקדון, יזכה את הלקוח בריבית מבלי לעגל את הסכום לאגורות שלמות, ויזכה בריבית לפי גובה הסכום הכולל המופקד בחשבון.

64. התנהלות הבנק אינה עולה בקנה אחד, בלשון המעטה, עם הוראת סעיפים 3, 5 ו-5 לחוק הבנקאות או הכללים בדבר גילוי נאות שהותקנו על פיו. למותר לציין שהוראות אלה הן הוראות קוגנטיות (ראה סעיף 17 לחוק הבנקאות).

65. התובעים יטענו בעיקר כי משמעות האמור היא התעשרות שלא כדין של הנתבע על חשבונם של לקוחותיו ועשיית עושר ולא במשפט על ידי הנתבע אשר חייב בחובת ההשבה של כל הסכומים שנגבו על ידו או שלא זוכו על ידו שלא כדין כאמור לעיל.

התנהלות הבנק מהווה גם הפרה של חובת תום הלב, הן החוזית והן הטרם חוזית. למותר לציין שמכוח מעמדו של הבנק מוטלת עליו חובת תום לב מוגברת.

התנהלות הבנק היא בנוסף ולכל הפחות רשלנית שכן הבנק גובה עמלות וריביות או משלם ריביות מבלי לבדוק את דרך חישובן ומבלי להקפיד על מילוי הכללים שנקבעו בחקיקה או על ידי המפקח על הבנקים ואף מבלי להקפיד על הכללים שקבע הבנק עצמו.

66. משמעות פעולת הנתבע היא הטעיית לקוחות הן בשלב הטרורס חוזי והן בשלב החוזי וכן ניצול לרעה של מעמדו של הנתבע. הבנק מטעה את לקוחותיו שכן הוא מציג מצגים כאמור לעיל ומציגים אלה אינם משקפים את המצב בפועל.

67. התובעים יטענו כי הבנק מפר את הסכם פתיחת החשבון והסכם ניהול תיק ניירות הערך אשר מפנים לתעריפון הבנק. פעולת הבנק מהווה בנוסף הפרה של הוראות חוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א-1981.

68. ככל שיעלה הנתבע טענות המהוות הסתמכות על הוראות ההסכם בין הצדדים המתירות לכאורה לנתבע לנהוג כפי שנהג יטענו התובעים, בין היתר, את הטענות הבאות:

א. ההסכם הוא בגדר של חוזה אחיד כהגדרת מונח זה בחוק החוזים האחידים, תשמ"ג - 1982 (להלן: "חוק החוזים האחידים") והוא כולל תנאים מקפחים כהגדרת המונח בחוק החוזים האחידים וכך נקבע כבר על ידי בית הדין לחוזים אחידים.

ב. לאור האמור בס"ק א' לעיל כל תניה עליה יסתמך הנתבע ואשר בית המשפט ימצא כי היא בחזקת תנאי מקפח, בטלה ו/או לא תקפה ו/או דינה להתבטל.

ג. אותן הוראות עליהן מנסה הנתבע להסתמך הן בחזקת תניות הנוגדות את תקנת הציבור לפיכך הינן בטלות ו/או לא תקפות ו/או דינן להתבטל.

69. התובעים יטענו כי האמור לעיל נכון גם לגבי כל שאר לקוחותיו של הנתבע. לגבי התובעים, כמו גם לגבי כל אחד משאר לקוחותיו של הנתבע לבדו, מהווה הפגיעה שנפגעה פגיעה זעומה אולם לגבי הנתבע מדובר בפגיעה אשר העשירה את קופתו שלא כדין במיליונים רבים של שקלים.

70. התובעים יטענו כי האמור והמתואר לעיל מהווה פגיעה בזכויותיהם של חברי הקבוצה כבעלי חוזה, כלקוחות וכצרכנים ולאור מחדלו של הנתבע לתקן את הפגיעה שפגע הנתבע בזכויותיהם של חברי הקבוצה זכאים חברי הקבוצה שתהיה מיוצגת על ידי התובעים, לקבלת תשלום פיצוי מן הנתבע וכן להוצאת צו עשה.

71. התובעים יטענו כי כל עוד לא ינתן צו שיפוטי ימשיך הבנק לנהוג כפי שהוא נוהג כמתואר לעיל.

הסעדים הנתבעים

72. לאור האמור לעיל הסעד המגיע לכל אחד ואחד מחברי הקבוצה הוא החזר של סכומי העמלות והריביות שנגבו ממנו ביתר או שלא נזקפו לזכותו, הכל כאמור וכתואר לעיל וכן צו עשה המורה לנתבע לשנות את דרך פעולתו כמתואר לעיל.

אחרית דבר

73. לבית משפט נכבד זה סמכות עניינית ומקומית לדון בתביעה זו.

74. כותרות תביעה זו אינן מהוות חלק ממנה.

75. אשר על כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד:

א. לזמן את הנתבע לדין, לדון בתביעת חברי הקבוצה ולפסוק לחברי הקבוצה את הסעדים המבוקשים.

- ב. במסגרת הדיון בתובענה הייצוגית - להורות לנתבע להגיש ולמסור לתובעים כל חומר ונתונים שבידיו לצרכי ברור התביעה, קביעת גודל הקבוצה - אם יוכחש על ידי הנתבע, חישוב סכום הפיצוי, או כל פרט או נתון אחר.
- ג. ליתן את הסעדים שנתבקשו בגוף התביעה לגבי התובענה הייצוגית לרבות לעניין גמולם של התובעים, הוצאותיהם ושכ"ט עוה"ד המייצגים את הקבוצה.
- ד. ליתן כל סעד אחר או נוסף שיהיה צודק ונכון בנסיבות העניין.

גולדנברג איל, עו"ד
ב"כ התובעים